

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Fælles Mål på læringsplatforme

Juni 2018

Fælles Mål på læringsplatforme

Juni 2018

Layout: Presse- og Kommunikationssekretariatet,
Undervisningsministeriet

Fotograf: Leitorp+Vadskær

ISBN nr.: 978-87-603-3181-7

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

© Undervisningsministeriet, juni 2018

Indhold

Arbejdsgruppen for implementering af Fælles Mål på læringsplatforme	4
Tema 1: Behov for styrket lokal dialog om den meningsfulde anvendelse af læringsplatforme	7
Tema 2: Mere rum til den professionelle dømmekraft og til eksperimenterende tilgange til læringsplatforme	8
Tema 3: Læringsplatformenes design skal understøtte en fleksibel anvendelse	9
Tema 4: Gentænkning af elevplansfunktionen på læringsplatformene	10
Tema 5: Udviklingen af teknologier til at understøtte fagprofessionelles arbejde	11

Arbejdsgruppen for implementering af Fælles Mål på læringsplatforme

Dette katalog indeholder anbefalinger fra arbejdsgruppen for implementering af Fælles Mål på læringsplatforme. Kataloget er struktureret omkring fem centrale temaer, som arbejdsgruppen har identificeret. Til hvert tema er knyttet en beskrivelse af arbejdsgruppens drøftelser samt konkrete anbefalinger.

Om arbejdsgruppen for implementering af Fælles Mål på læringsplatforme

Arbejdsgruppen er nedsat af undervisningsminister

Merete Riisager i forlængelse af aftale i folkeskoleforligskredsen om en lempelse af bindingerne i Fælles Mål. Samtidig nedsatte ministeren også en rådgivningsgruppe om Fælles Mål, der skal komme med anbefalinger til, hvordan aftalen bedst implementeres, herunder med justeringer af undervisningsvejledninger, læseplaner samt input til øvrige understøttende tiltag.

Arbejdsgruppen er bredt sammensat med repræsentation af fagprofessionelle, skoleledere, kommuner og videnspersoner;

- Gitte Grabov, lærer, Baltorpskolen, Ballerup
- Juliane Ø. V. Christiansen, konsulent, Danmarks Lærerforening
- Claus Svold, direktør for Børn & Unge, Vejle Kommune
- Kristina Østergaard Kristoffersen, læringschef i Aalborg Kommune
- Thomas Illum Hansen, forskningschef, University College Lillebælt
- Karsten Gynther, leder af forskningsmiljøet "Digitale læringsmiljøer og didaktisk design", Professionshøjskolen Absalon

- Jannick Stærmose Mortensen, konsulent, Skoleledereforeningen

Den brede sammensætning af arbejdsgruppens medlemmer har skabt grundlag for systematisk erfaringsopsamling og været kvalificerende for gruppens løbende drøftelser. Disse drøftelser har taget udgangspunkt i en række tematikker udvalgt af arbejdsgruppen, heriblandt;

- En styrket dialog om den meningsfulde anvendelse af læringsplatforme
- Rum til den professionelle dømmekraft og til eksperimenterende tilgange til læringsplatforme
- Fleksibilitet i læringsplatformenes design, funktion og anvendelse
- Evaluering og elevplaner
- Udviklingen af læringsplatformene/perspektivering
- Udviklingen af teknologier til at understøtte fagprofessionelles arbejde

Som led i arbejdet har arbejdsgruppen inviteret centrale aktører på området til at give oplæg om forskellige perspektiver på og om platformene. Følgende har holdt oplæg:

- Udvalgte leverandører i form af Meebook og MinUddannelse om platformenes funktionalitet og udvikling

- KL og KOMBIT om Aula
- Rambøll Management Consulting om evalueringen af it i folkeskolen
- Styrelsen for It og Læring om viden om læringsplatforme

Endvidere har arbejdsgruppen forholdt sig til vidensnotater samt til den gældende lovgivning på området, læringsplatformenes formater og udbredelse, af rapporteringen fra forskningsprojektet "Anvendelse af digitale læringsplatforme og læremidler" m.v. Arbejdsgruppen har ydermere deltaget på Rådgivningsgruppen for Fælles Måls seminar om lempelsen af bindingerne af Fælles Mål den 9. og 10. april 2018.

Disse drøftelser og oplæg udgør et fælles erfaringsgrundlag for gruppen.

Aftalegrundlag for læringsplatforme og Fælles Mål

De digitale læringsplatforme og Fælles Mål, som er arbejdsgruppens genstandsfelt, er udsprunget af en række politiske aftaler. Det følgende afsnit vil redegøre for disse:

Aftalen om et fagligt løft af folkeskolen 2013 (folkeskolereformen)

Af aftaleteksten fremgår følgende:

Der udvikles endvidere en fælles brugerportal for folkeskolen, som understøtter et tættere samarbejde med forældre, bl.a. om elevernes faglige progression, styrket elevinddragelse, elev-til-elev-aktiviteter, lærernes pædagogiske arbejde med bl.a. elevernes læring og løbende faglige progression i forhold til Fælles Mål samt en længere og varieret skoledag. En forbedret digital understøttelse af elevplanen vil indgå i arbejdet med brugerportalen¹.

Af økonomiaftalen 2015² mellem regeringen og landets kommuner fremgik det, at som opfølgning på Aftale om fagligt løft af folkeskolen og Strategi for digital velfærd 2013-2020³ blev kommunerne og regeringen enige om at realisere initiativet om en brugerportal gennem ny fælles infrastruktur og en kommunal forpligtigelse til at anskaffe lokale løsninger, som digitalt understøtter kommunikation, læring og trivsel. Dette blev til de digitale læringsplatforme samt Aula, som vi kender i dag. Der var endvidere enighed om, at kommunerne skulle benytte læringsplatforme, og at alle kommuner ved starten af skoleåret 2016/2017 skulle have påbegyndt indkøb af læringsplatforme samt sikret en udbredelse til alle skoler ved udgangen af 2017⁴.

En yderligere opfølgning på "Aftale om fagligt løft af folkeskolen" var en præcisering og forenkling af Fælles Mål. Fra 2013 til 2015 blev Fælles Mål revideret med henblik på en præcisering og forenkling. Intentionen var, at målene skulle blive enklere samt mere præcise og anvendelige for lærerne. I modsætning til Fælles Mål 2009, som beskrev, hvad undervisningen skulle indeholde, er de forenklede Fælles Mål læringsmål, der tager udgangspunkt i elevernes læringsudbytte⁵. De fagprofessionelles arbejde med disse nye læringsmål har i overvejende grad taget udgangspunkt i den didaktiske tænkning om læringsmålstyret undervisning, hvilket har været den styrende pædagogiske tendens siden 2009.

Lempelsen af bindinger i Fælles Mål

Forligskredsens bag folkeskoleloven indgik den 19. maj 2017 en aftale om at løsne bindingerne i Fælles Mål for at give skolerne og lærerne et større professionelt råderum til at tilrettelægge undervisningen. Et bredt flertal i Folketinget vedtog den 7. december 2017 et lovforslag, der indfører de nye rammer for Fælles Mål i folkeskolelo-

¹ <https://uvm.dk/folkeskolen/folkeskolens-maal-love-og-regler/politiske-oplaeg-og-aftaler>

² [file:///C:/Users/B024183/Downloads/aftale%20om%20kommunernes%20oekonomi%20for%202015%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/B024183/Downloads/aftale%20om%20kommunernes%20oekonomi%20for%202015%20(1).pdf)

³ [file:///C:/Users/B024183/Downloads/Digital%20velfaerd_en%20lettere%20hverdag_web%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/B024183/Downloads/Digital%20velfaerd_en%20lettere%20hverdag_web%20(1).pdf)

⁴ <file:///C:/Users/B024183/Downloads/aftale%20om%20kommunernes%20oekonomi%20for%202015.pdf>

⁵ <https://uvm.dk/folkeskolen/fag-timetal-og-overgange/faelles-maal/historisk/historisk-oversigt>

⁶ <https://uvm.dk/folkeskolen/fag-timetal-og-overgange/faelles-maal/lempelse-af-bindinger-i-regelsaettet-om-faelles-maal>

ven. Dette indebærer, at de overordnede kompetencemål for, hvad eleverne skal lære, fortsat er bindende, mens de 3170 underliggende færdigheds- og vidensmål nu er gjort vejledende⁶. I forlængelse heraf lægges der op til et skift i Undervisningsministeriets vejledninger fra et fokus på læringsmålstyret undervisning mod en større lokal frihed i arbejdet med Fælles Mål. For at rådgive ministeriet i forbindelse med implementeringen blev ovennævnte rådgivningsgruppe og nærværende arbejdsgruppe nedsat.

Overblik over kommunernes valg af læringsplatforme

Den mest udbredte læringsplatform er Meebook, og herefter følger MinUddannelse, der udbydes af KMD/UV Data. De tre øvrige leverandører på markedet er Systematic, EasyIQ og Itslearning, jf. tabel 1. Arbejdsgruppens anbefalinger vil være opbygget om fem temaer, herunder en beskrivelse af status, en vurdering og til slut nogle anbefalinger.

Tabel 1: Oversigt over udbydere af læringsplatforme	
Platform	Antal kommuner
Meebook	45 kommuner
MinUddannelse (KMD Educa)	42 kommuner (1 kommune)
Systematic	5 kommuner
EasyIQ	4 kommuner
Itslearning	1 kommune

Behov for styrket lokal dialog om den meningsfulde anvendelse af læringsplatforme

Status

Der har i skoleverdenen været rettet en kritik mod den didaktiske tænkning om læringsmålstyret undervisning samt de tidligere bindende færdigheds- og vidensmål. Den hurtige udbredelse af læringsplatforme i landets kommuner har nogle steder haft den uensigtsmæssige konsekvens, at man lokalt har implementeret læringsmålstyret undervisning instrumentelt.

Vurdering

Det er arbejdsgruppens opfattelse, at læringsplatformene har forandret de fagprofessionelles arbejde med fx planlægningen og evalueringen af undervisningen i folkeskolen. Samtidig har hastigheden, hvormed udbredelsen af læringsplatforme skulle gennemføres, medført uensigtsmæssigheder, heriblandt 1) at platformene lægger op til en særlig didaktisk tilgang til undervisningen, nemlig læringsmålstyret undervisning, og 2) at platformene med udgangspunkt i de førhen bindende færdigheds- og vidensmål har medført et ensidigt og nogle steder for snævert og detailorienteret fokus på anvendelsen af disse mål.

Det er arbejdsgruppens vurdering, at en central faktor for en succesfuld implementering er en åben og bredt inddragende dialog på den enkelte skole om, hvordan læringsplatforme anvendes meningsfuldt i den pågældende skoles praksis⁷.

Arbejdsgruppen vurderer, at der er behov for en styrket lokal dialog om, hvornår og hvordan læringsplatformen anvendes med fokus på vurderinger af nytteværdi og

mening ift. skolelederens og de fagprofessionelles arbejde på den ene side og behovet for en fælles praksis på den anden side.

Arbejdsgruppen vurderer, at man på skoler og i kommuner bør være opmærksomme på, og i dialog om, forholdet mellem 1) fælles beslutninger om anvendelse af læringsplatformene, der omfatter en bredere kreds af fagprofessionelle, herunder hele kommuner, hele skoler eller samtlige fagteams m.v., og 2) lokale beslutninger om anvendelse af læringsplatformene, som den enkelte fagprofessionelle og/eller et fagteam selv kan træffe ud fra deres specifikke kontekst.

På denne baggrund anbefaler arbejdsgruppen, at:

- Der er en lokal dialog mellem det politiske niveau, forvaltningen, skoleledelser og de fagprofessionelle om, hvordan en meningsfuld brug af læringsplatformene kan understøttes.
- Der er en drøftelse mellem det kommunale niveau, skoleledelsen og de fagprofessionelle om, hvilke fælles løsninger ift. anvendelsen af læringsplatformene der kan være meningsfulde, og hvilke løsninger der skal være lokalt forankret på skoleniveau, teamniveau og individuelt.
- Den didaktiske og kontekstafhængige anvendelse af læringsplatformene skal være begrundet i faglige, pædagogiske og didaktiske overvejelser. Denne anvendelse skal ske på baggrund af den grundlæggende præmis, at læringsplatformen alene anvendes, hvor det er fagligt og didaktisk meningsgivende.

⁷ <https://www.emu.dk/modul/anvendelse-af-digitale-l%C3%A6ringsplatforme-og-l%C3%A6remidler-3>

Mere rum til den professionelle dømmekraft og til eksperimenterende tilgange til læringsplatforme

Status

Skolerne har været under et tids- og handlepres i forbindelse med at tage platformene i brug, og det har en række steder haft en negativ betydning for tid og rum til den professionelle refleksion og vurdering af platformenes potentialer og udfordringer. Udvikling og deling af viden blandt de fagprofessionelle, om og hvordan det er meningsfuldt at anvende læringsplatforme, har derfor haft vanskelige vilkår.

Samtidig har implementeringen af læringsplatforme nogle steder haft en mindre grad af brugerinddragelse. Der har derfor ikke været rum til en åben og eksperimenterende tilgang med henblik på at undersøge, om, hvornår og hvordan det er meningsfuldt at anvende digitale læringsplatforme.

Vurdering

Det er arbejdsgruppens vurdering, at anvendelsen af læringsplatforme bør bero på professionel dømmekraft og didaktiske drøftelser, der kan kvalificeres i faglige fællesskaber og med generel inspiration og en undersøgende og eksperimenterende tilgang til anvendelsen af platformene. Mulighederne i anvendelsen af læringsplatformene udfoldes og evalueres bedst, hvis de kvalificeres gennem en fællesfaglig refleksion om undervisningen.

På denne baggrund anbefaler arbejdsgruppen, at:

- Der lokalt skabes mulighed for, at fagprofessionelle kan eksperimentere med læringsplatformenes funktionaliteter med henblik på at vurdere, hvor og hvornår anvendelsen af læringsplatformene er meningsgivende. Det kan fx være i form af aktionslæringsforløb i fagteams.
 - Der udvikles inspirationsmaterialer, som kan understøtte de faglige fællesskabers didaktiske drøftelser af meningsfulde og mangfoldige måder at anvende de digitale læringsplatforme i forskellige fag på forskellige klassetrin. Fx bør inspirationsmaterialerne kunne anvendes uden forberedelse og have et tilgængeligt format såsom korte diskussionsoplæg og konkrete casebeskrivelser, video, refleksionsspørgsmål m.v.
- Der lokalt skabes rum for professionel dømmekraft og ovenstående didaktiske drøftelser i faglige fællesskaber. Dette kan fx være igennem lokal dialog mellem fagteams og skolelederen.

Læringsplatformenes design skal understøtte en fleksibel anvendelse

Status

Læringsplatformene er udviklet med udgangspunkt i Fælles Mål fra 2014 og herved også ud fra en tankegang om læringsmålstyret undervisning. Hensigten var at imødekomme det faktum, at de fagprofessionelle var bundet til at undervise efter de 3.170 bindende færdigheds- og vidensmål. Der er i læringsplatformene muligheder for at tilgå undervisningen fra andre perspektiver, men funktionaliteter og design understøtter generelt en læringsmålstyret tankegang.

Vurdering

Det er arbejdsgruppens vurdering, at der skal være mulighed for større fleksibilitet og mangfoldighed i tilgangene til undervisningen på læringsplatformene. Dette skal forstås således, at læringsplatforme bør opbygges, så det tydeligt fremgår, at undervisningen kan planlægges med mange forskellige udgangspunkter. Planlægningen af undervisningen skal kunne tage sit udgangspunkt i en variation af didaktiske elementer og ikke alene færdigheds- og vidensmålene. Det er i denne forbindelse centralt, at designet skal understøtte, at der kan være mange måder at arbejde med tilrettelæggelse af undervisningen på.

På denne baggrund anbefaler arbejdsgruppen, at:

- Læringsplatformenes design og funktionalitet giver de fagprofessionelle mulighed for at arbejde med undervisning ud fra forskellige perspektiver og med afsæt i fx fagenes formål, aktiviteter, indhold, lokaliteter, anledninger m.v. Hvert funktionsniveau kan anvendes, uden at man skal bruge de øvrige funktionsniveauer. De fagprofessionelle skal fx kunne lave

elevplaner uden at anvende evalueringsresultater fra et konkret læringsforløb i læringsplatformen.

- Funktionerne på læringsplatformene systematisk gennemgås og om nødvendigt redesignes, så de harmonerer med den gennemførte lovændring af Fælles Mål. I den forbindelse bør eksempelvis funktioner, som forsat er bundet tæt op på færdigheds- og vidensmålene, tilpasses.

Gentænkning af elevplansfunktionen på læringsplatformene

Status

De mest udbredte læringsplatforme giver mulighed for at autogenerere elevplaner ud fra de færdigheds- og vidensmål, som kan kobles til et læringsforløb. Resultatet er en tæt kobling til det målniveau, der netop er blevet vejledende. På den måde fremmer de digitale løsninger en detailorienteret læringsmålstyring.

De autogenererede elevplaner skaber kvantitative opsamlinger på et usikkert datagrundlag, da de selvrapporterede data ikke har en kvalitet, der gør det pædagogisk brugbart at akkumulere dem. Konsekvensen er en meget lang opremsning af mål, som ikke blot er uoverskuelig, men også kræver et større oversættelses- og sorteringsarbejde. Den autogenererende funktion kan ved uhensigtsmæssig brug trække evalueringerne i en kvantitativ og summativ retning.

Vurdering

Arbejdsgruppen vurderer, at arbejdet med evaluering af elevernes trivsel og faglige udbytte af undervisningen skal nytænkes og i højere grad tage udgangspunkt i de fagprofessionelles pædagogiske vurdering af elevens behov. Endelig er det vigtigt at tage faglig stilling til, om og i hvilket omfang evaluering af elevernes udvikling skal knyttes til læringsplatforme.

På denne baggrund anbefaler arbejdsgruppen, at:

- Der skabes bedre muligheder for at udarbejde en elevplan, hvor der er balance mellem muligheden for at anvende kvalitative og kvantitative evalueringer, og hvor fokus er på evalueringens kvalitet frem for på kvantiteten af fx gennemførte læringsmål.
 - Elevplanens design på læringsplatformene skal i højere grad afspejle de fagprofessionelles didaktiske og pædagogiske refleksioner over elevernes udbytte såvel i fagene som i forhold til elevernes alsidige udvikling, og hvordan der følges op på dette.
- Der skabes en større fleksibilitet ift. elevplansdesign, der underbygger variation i brugen af elevplanerne i højere grad end de nuværende design. Fx skal det være muligt at gøre eleverne mere aktive i egne læreprocesser.

Udviklingen af teknologier til at understøtte fagprofessionelles arbejde

Status

De eksisterende læringsplatformes design og funktionalitet understøtter primært de fagprofessionelles arbejde med planlægning og evaluering og er i mindre grad designet til at understøtte undervisningens gennemførelse, herunder interaktionen mellem de fagprofessionelle, elever og elevernes indbyrdes samt det faglige indhold.

Vurdering

Den ovenstående udfordring har været medvirkende til, at nogle fagprofessionelle har anvendt platformen mekanisk i undervisningen med udgangspunkt i krav om årsplaner og evaluering, ligesom det har haft betydning for, at nogle fagprofessionelle har oplevet læringsplatformene som mindre vigtige for det samlede pædagogiske arbejde.

Arbejdsgruppen vurderer, at læringsplatforme primært har været brugt som et planlægnings- og evalueringsværktøj. Derfor har arbejdsgruppen drøftet en række mulige udviklingspotentialer for den videre udvikling af læringsplatforme eller øvrige teknologier til understøttelse af de fagprofessionelles arbejde.

På denne baggrund anbefaler arbejdsgruppen i forbindelse med det fremtidige udviklingsarbejde, at:

- Læringsplatforme eller øvrige teknologier løbende skal kunne tilpasses udviklingen af folkeskolen, herunder både fagligt og politisk.
 - Læringsplatforme eller øvrige teknologier fremover benytter de samme formater, så de fagprofessionelle har muligheden for at flytte deres materialer fra den ene platform til den anden.
- Læringsplatforme eller øvrige teknologier skal understøtte helheden i de fagprofessionelles arbejde.
 - Læringsplatforme eller øvrige teknologier skal understøtte en mangfoldig pædagogisk praksis.

